

Urogynækologisk subspecialist uddannelse

Uro-gynækologien omfatter udredning og behandling af sygdomme vedrørende funktion af bækkenbund, skede, blære, urinrør og endetarm. Det drejer sig om følgende diagnosegrupper:

- Urininkontinens: Stress- og urgeinkontinens, neurogen blæredysfunktion, fistler fra urinveje til skede og divertikler på urinrøret.
- Afføringsinkontinens: først og fremmest relateret til fødselsskader på den anale lukkemuskulatur.
- 'Pelvic Organ Prolapse' (POP): Nedsynkning/fremfald af bækkenorganer gennem skedevæggen.
- Smerter og irriterende tilstande i skeden, blæren og endetarmen.

Lægevidenskabelige Selskabers fagområdebeskrivelse af urogynækologi:

<http://selskaberne.dk/sites/selskaberne.dk/files/media/document/Urogyn%C3%A6kologi.pdf>

Overordnet mål:

- At få nøje kendskab og beherske indikationsstilling, teknik og fortolkning af resultater af et relevant undersøgelsesprogram for kvinder med urogynækologiske symptomer og fund.
- Erhverve kendskab til indikation og teknik ved non-kirurgisk og kirurgisk behandling af kvinder med urogynækologiske symptomer og fund.
- At udføre postgraduat undervisning/ foredragsaktivitet/vejlederfunktion inden for urogynækologi
- Erhverve kendskab til og erfaring med organisation af uro-gynækologisk service, og samarbejde med relaterede fagområder og personale
- At opnå detaljeret viden om hjælpemidler, hjælpeforanstaltninger og lovforhold ved urogynækologiske lidelser
- At opnå detaljeret viden om effekt af uro-gynækologiske lidelser på livskvalitet, herunder seksualfunktion.

Organisering af subspecialisering i DSOG:

Efteruddannelsesudvalg (EFU) under DSOG har ansvaret for subspecialiseringsuddannelsen. Subspecialiseringsudvalget (SU) består af 3-5 medlemmer fra hvert subspecialt, demokratisk valgt.

Udvalg nedsat under DUGS:

DUGS har nedsat et subspecialiseringsudvalg (repræsenteret i SU) bestående af 3 Medlemmer

SU under DUGS har følgende opgaver:

- Ansøgning med uddannelsesplan skal indsendes til SU med henblik på formel godkendelse. Indsendes ligeledes til EFU, når godkendt af SU.
- SU vurderer og evaluere ansøgningen

- Kommer med konstruktive forslag til uddannelsesforløbet.
- Forløbet evalueres årligt i SU ved hjælp af det til formålet udviklede skema, kopi sendes ligeledes til EFU. [Ansøgningsskema II](#) (findes på [DSOGs hjemmeside](#))
- Godkender forløbet, sikrer slutevalueringen, samt indstiller til EFU om godkendelse af subspecialiseringsforløb.
- EFU godkender formelt og udsteder uddannelsesdiplom.

Herudover skal SU:

- Løbende evaluerer og justerer subspecialistuddannelsen i samråd med DUGS bestyrelse.
- Sikre relevant mødeaktivitet eller telefonmøder, således at ansøger kan få svar senest tre måneder efter ansøgningen er indsendt, sommerferien dog undtaget.
- Kundgør på DUGS hjemmeside, når en speciallæge er blevet ”subspecialist”.

Krav til ansøger:

- Ansøgeren skal være speciallæge i Gynækologi Obstetrik og være ansat som afdelingslæge/overlæge med tilknytning til det urogynækologiske team i afdelingen.
- Ansøgningen med uddannelsesplan skal indsendes til SU med henblik på formel godkendelse. Indsendes ligeledes til EFU, når godkendt af SU
- Ansøgning skal indeholde relevant curriculum vitae
- Der skal foreligge godkendt uddannelsesplan, specificeret plan for, hvordan den kliniske ekspertise opnås, og så vidt det er muligt planlagte kurser og kongresser
- Når ansøger og vejleder vurderer at alle kompetencer er opnået (logbog) indsendes slutrapport til SU for endelig godkendelse.

Uddannelsen:

Subspecialist uddannelsen forventes at vare 2 år.

Ansættelsesstedet forpligter sig til at stille vejleder på urogynækologisk subspecialist niveau til rådighed.

Der skal indgå et 3 mdr. langt ophold på en højt specialiseret urogynækologisk afdeling eller universitetsafdeling. Denne afdeling stiller en co-vejleder til rådighed.

Opholdet må forventes finansieret af stamafdelingen, hvis ikke ansættelse på afdeling med højt specialiseret funktion kan opnås. Fonde kan søges.

Den uddannelses søgende skal føre logbog. Logbogen skal indeholde følgende:

- kompetence niveau for procedurer
- kompetenceniveau for operationer.
- Gennemgåede cases
- Billeder fra UL,
- Urodynamiske undersøgelser
- Undervisning
- Deltagelse i kongresser og møder
- Videnskabelig aktivitet, guideline arbejde eller lignende.

Efter endt uddannelsesforløb skal logbog indsendes til SU for endelig godkendelse.

Uddannelsen indeholder 3 elementer:

1. Klinik.
2. Teori/undervisning.
3. Organisation

1. Klinik

Teoretisk:

Generelt: Forstå de fysiske principper, der ligger til grund for diagnostiske teknikker brugt i urogynækologisk praksis og indikationer og metoder, der bruges til at diagnosticere sygdomme og lidelser i de kvindelige nedre urinveje.

Biofysik:

- Forstå principperne og teknikkerne i kraft og trykmålinger
- Forstå og kunne beskrive følgende måleteknikker:
 - Intravesikal trykmåling
 - Uroflowmetri
 - Urethral lukketryk og kraft
 - Residualurin måling

Kliniske tilstande og problemer:

Forstå, beskrive og udføre undersøgelser, der fører til følgende diagnoser:

- Urininkontinens
- Urinretention
- Andre vandladningsforstyrrelser
- Obstruktion
- Hypoaktiv detrusor
- Pollakisuri og urgency
- Smerter i nedre urinveje
- Urinvejsinfektioner, akutte, kroniske og recidiverende
- Genitalprolaps incl udmåling af størrelse og gradering, incl recidivprolaps
- Problemer med defækation
- Fækal inkontinens
- Seksuelle problemer
- Evaluering af urinvejsproblemer og prolaps hos ældre, handikappede, gravide og kvinder, der har andre sygdomme

Praktisk:

	Have indsigt i, men ikke kunne udføre	Udføre under supervision	Udføre selvstændigt
ALMENT			
Optage anamnese			x
Lave gynækologisk undersøgelse			x
Lave POP-Q måling			x
Vurdere grad af prolaps			x
Vurdere urogenital atrofi			x
Vurdere Bækkenbundsfunction og knib			x
Kendskab til og brug af DUGA base			x
UDREDNING AF UI			
Fortolke væskevandladningsskema			x
Mikrobiologisk undersøgelse af urinen			x
Patologisk undersøgelse af urinen			x
Kvantificere urintab ved blevejningstest			x
Indikation for urodynamiske undersøgelser			x
Cystometri		x	
Uroflowmetri			x
Tryk-flowundersøgelse		x	

Urethral trykprofil	x		
ULTRALYD			
Valg af transducertype og frekvens			x
Beskrivelse af artefakter			x
Infektionsproblematik			x
Transvaginal UL			x
Transrectal UL		x	
Translabial/perineal UL		x	
Indikation for UL			x
UL af genitalia interne			x
UL af genitalprolaps		x	
UL af blære		x	
UL af urethra		x	
UL af levatorer	x		
Måling af residualurin			x
3D UL af blære og bækkenbund	x		
Postoperativ vurdering af inkontinens- og prolapskirurgi			x
RADIOLOGI			
CT urografi - vurdering			x
Cystografi - vurdering		x	

Behandling:

Konservativ behandling:

1. Vejlede patienten i gode vandladningsvaner.
2. Behandle relevante patienter med vægtreduktion henvisning for diætist.
3. Instruere i lokal hormonbehandling.
4. Instruere i bækkenbundstræning
5. Kunne vurdere indikationen for henvisning til fysioterapi.
6. Kunne vejlede patienten i dobbelt og tripple-voiding.
7. Kunne vejlede i oplæring af ren intermitterende kateterisation (RIK).
8. Kunne vejlede vedrørende mekaniske hjælpemidler (inkontinensring, prolapsringe).
9. Kunne oplægge prolapsringe og inkontinensringe.
10. Kunne oplære patienten i blæretræning.
11. Have kendskab til medicinsk behandling af urgeinkontinens og kunne ordinere forskellige typer af behandling.
12. Kunne vejlede i behandling af nycturi.

Kommunikation med patienten:

1. Kunne orientere patienten om epidemiologi og baggrunden for prolaps og inkontinens.
2. Kunne instruere patienten i udførelse af væske-vandladningskema (VVS) og blevejningstest.
3. Kunne motivere patienten til vægttab
4. Kunne informere patienten i rationale bag bækkenbundstræning og det funktionelle knib.
5. Kunne informere patienten i operative indgreb af urininkontinens (slynger, bulking) inklusiv mulige komplikationer
6. Kunne informere patienten i kirurgisk behandling af prolaps samt operationstyper, inklusiv mulige komplikationer.
7. Kunne orientere patienten om de operative indgreb, som patienten har fået foretaget og efterfølgende forholdsregler.

Kirurgiske kompetencer:

Vurdering og behandling af komplikationer:

- Grundigt kendskab til mulige komplikationer til behandling
- Tage de nødvendige forholdsregler for at undgå komplikationer
- Kendskab til behandling af mulige komplikationer
- Kendskab til muligheden for henvisning til afdeling med regionsfunktion

Kirurgiske kompetencer:

Kirurgiske procedurer	Have indsigt i, men ikke kunne udføre	Udføre under supervision	Udføre selvstændigt
Inkontinens			
Cystoskopi			x
Bulking	x		
Miduretrale slynger, En af følgende:			
retropubisk	x		
transobturator	x		
Fascie slynge	x		
Vesicovaginal fistel	x		
Botox	x		
sacralnervestimulation	x		
Kirurgiske procedurer			
Prolaps			
Kolporrhaphia ant			x
Kolporrhaphia post			x
Vaginal hysterectomi			x
Apikal suspensions metode	x		
Uretralt divertikulum	x		
Mesh anvendelse	x		

Fjernelse af mesh	x		
kolpopleise			x
Fenton plastik			x
perineorafi			x
Collum amputation			x
Rectovaginale fistler	x		
Anal sphincter	x		

Teori:

Det forventes at man i løbet af subspecialistforløbet styrker sit kendskab til bækkenets anatomi og urodynamik, gerne ved deltagelse i Kurser.

Herudover forventes det

- at man holder sig opdateret vha. relevant litteratur
- deltager i DUGS kurser og årsmøde samt
- NUGA kongressen der afholdes hvert andet år.
- Evt. IUGA eller ICS eller EUGA

Det forventes at man opnår kendskab til videnskab inden for urogynækologi og evidensbaseret medicin. Dette kan gøres i form af deltagelse i guideline grupper, journal clubs, samt regionale Fællesmøder inden for urogynækologien. Det er ikke et krav at man i subspecialist forløbet selv producere videnskab.

Det forventes desuden at man er bekendt med og holder sig opdateret i forhold til både danske guidelines og retningslinjer samt retningslinjer udstedt af ICS/ IUGA.

Fremtidige tiltag:

Det skal undersøges om den teoretiske del med fordel kan suppleres af webbaseret undervisning fx i form af videoer af kirurgiske teknikker og cystoskopier, teoretisk gennemgang af urodynamik eller lignende. Derudover kunne man forestille sig årlige kurser, eller møder i fx evidensbaseret medicin, udbudt til alle der er i gang med subspecialisering i et af de gynækologiske subspecialer.

Organisation:

Den uddannelses søgende forventes at deltage i opbygning og udvikling af lokalt og nationalt netværk via deltagelse i konferencer, organisere samarbejde med relaterede fagområder, deltage i teamopbygning lokalt samt deltage i udarbejdelse af uddannelsesprogrammer for forskellige fagpersoner, instrukser og patientinformationer, samt deltage i danske og skandinaviske urogynækologiske arbejdsgruppers møder og aktiviteter. Have kendskab til patientforeninger inden for området.

formaterede: Svensk (Sverige)

Ansøgningskema for

Subspecialisering i urogynækologi

[Ansøgningskema I \(findes på DSOGs hjemmeside\)](#)

Bilag:

Operationsliste - med angivelse af kompetenceniveau A-E.

Kongresser: Tid og sted

Kurser: Tid og sted, herunder timetal/CME-point eller lign

Forskning:

Formidling:

Bemærkninger:

Skema/logbog til subspecialiseringsuddannelse:

[Ansøgningskema II\(findes på DSOGs hjemmeside\)](#)

Dette skema skal indsendes sammen med slutrapport til ASU med henblik på afsluttende godkendelse af forløbet.